

Elizabeta Šeleva

# AMERIKA – PUTOVANJE KROZ PESMU I PREVOD

Čarls Simić i Bogomil Đuzel – malo poznata priča o književnom prijateljstvu i savezništvu

*Pesma koju želim da napišem je nemoguća.  
Kamen koji lebdi.*

Čarls Simić

Postoje autori – (tihi) saveznici, srodne frekvencije s kojima vam na prvi pogled i prvo slovo naprosto „klikne”. S njima vodite i produžavate nasušno važan egzistencijalni dijalog, bez želje i potrebe za posebnim akademskim nadmetanjem i činjeničnim perfekcionizmom – jednostavno zato što se radi o duboko intuitivnom prepoznavanju. Jedan od takvih autora za mene je oduvek bio Čarls Simić, čije sam neobično, hibridno, dvovalentno ime i prezime, kao poslovični ljubitelj svakovrsne egzotike porekla i imenovanja, odmah, po difoltu, zapamtila.

Ne znam sve minuciozne detalje o Simiću (u akademskom smislu iscrpnog i svestranog poznavanja njegovog opusa), ali sam ga iz prvog čitanja nepogrešivo doživela i osetila kao nekoga koga sam (oduvek) znala i u kom sam sebe prepoznala, prkosno tražajući za nemogućim stvarima i rešenjima, kako u svom životu, tako i u svom radu, sa željom da spojim i pomirim što više divergentnih oblika, žanrova, rodova.

Prvi put sam ga lično videla (tek) 2017. godine, kada je po drugi put boravio na Struškim večerima poezije, kao laureat prestižnog međunarodnog priznanja Zlatni venac za pesnički opus (iste one godine kada sam bila izabrana za predsednicu Upravnog odbora najstarijeg pesničkog festivala na svetu). Apropos, dobitnici ove nagrade iz Amerike su, pre Simića, bila čuvena pesnička imena, poput Vistana Hju Odn (1971) i Alena Ginzberga (1986), odnosno Josifa Brodskog (1991) i Vilijama Mervina (2005).

Prvi susret i uzajamno poznanstvo Čarlsa Simića i, po njegovim sopstvenim rečima, najvećeg makedonskog pesnika Bogomila Đuzela, takođe se dogodio na obalama magično lepog i legendama bogatog Ohridskog jezera, nekih pedesetak godina ranije, odnosno, 1972. godine, kada su obojica bili učesnici Struških večeri poezije. Nakon pomenu-tog, inicijalnog susreta i upoznavanja, došlo je do nekoliko novih – gde se posebno izdvaja poseta i boravak Đuzela u Simićevom domu, tokom akademske 1972/73. godine (kada je Đuzel pozvan, kao prvi pesnik iz Makedonije, da bude učesnik čuvene pesničke škole kreativnog pisanja u Ajovi). Simić i Đuzel su se ponovo sreli na američkom tlu, nekoliko puta kasnije, 1978. godine i 1985. godine, kada je Đuzel opet gostovao u Americi. Tako je među njima spontano došlo do nenametljivog i velikodušnog prijateljstva, zasnovanog na uzajamnom prepoznavanju, kao i duhovnom savezništvu na čemu bi, ovom prilikom,

prvi put valjalo ukazati i uz to poetički (a ne samo anegdotalno ili biografski) obraditi i dublje osvetliti.

Počela bih sa neobično zanimljivom i unikatnom knjigom *Kuća ceo svet* (*The Whole World is a House – travelogues from Ireland and USA*), koju je Đuzel napisao i objavio 1974/75. godine, tik nakon svog dužeg boravka u Americi i Irskoj. U spomenutoj knjizi, koja predstavlja vrhunski spoj putopisne proze i vrsnih esejističkih zapažanja i jedinstveno ostvarenje u okviru makedonske književnosti, Đuzel govori o svom „gostovanju” i druženju sa Simićem i njegovom porodicom, koje se ujedno poklapa s prelomnim kulturno-povesnim periodom, ne samo za Ameriku već i za čitav svet tada, kao što su bile masovne studentske demonstracije i protesti protiv rata u Vijetnamu i nezasitog kapitalizma.

Pre susreta sa Čarlijem, dok putuje čuvenim *greyhound* autobusom, sa čijim imenom često zbija šale, Đuzel priznaje kako uživa u dugoj vožnji, a jedina pomisao koja mu „pomućuje zadovoljstvo putovanja jeste što nije putovao barem jedan vek ranije, da bi mogao da se prepusti Vitmanovom zanosu i njegovoj bezgraničnoj veri u američku demokratiju, projektovanu u snu, koji otada još nije ostvaren, ali barem još traje” (Đuzel, 2012: 88).

Čarls Simić se prvi put spominje u ovoj knjizi na 108. stranici, kada se dvojica pešnika telefonom dogovaraju gde da se nađu, odnosno kada Simić predlaže da Đuzela sačeka u Oklandu. Njihovo druženje i dogodovštine se nastavljaju do 123. stranice, a onda još jednom do 144–145, kada Đuzelu stiže poruka od Čarlija kako je upravo postao otac po drugi put. Saznanje da je sinu nadenuo ime Filip Aleksandar uspeva da „naljuti” Đuzela, time što otkriva da je Simić i sam podlegao uvreženom američkom mitu o Makedoniji i njenoj direktnoj vezi s Aleksandrom Makedonskim (2012: 145).

Đuzel je proveo nedelju dana u Simićevoj kući na farmi, gde mu je svoje gostoprimstvo ukazala i Simićeva supruga Ljolja, a ona se u tome pokazala „besprekornom domaćicom”, premda je u to vreme svakog momenta očekivala dolazak bebe. Tada Đuzel saznaje za Simićeve planove za preseljenje sa porodicom na Istočnu obalu, u Nju Hempšir. Neobično su zanimljiva zapažanja o dosadi u zemlji „većitog proleća”, tj. Kaliforniji: „Eto, vidiš kako te ova klima čini ravnodušnim, pa makar i zbog zadovoljstva”, priznaje Simić. Đuzel se na te reči nadovezuje svojim asociacijama: „U zemlji Dembeliji, sećanja ne postoje. Sigurno se sećate toga da je Odisej izgubio pamćenje dok je boravio kod Nausikaje” (2012: 111).

Oštroumni i analitični posmatrač u ulozi gosta, Đuzel donosi zanimljivo zapažanje o nespecifično „iseljeničkom” karakteru ove skladne porodice koja, po njegovim rečima, „blenduje beogradski i banatski gurmanluk s onim *easy-going* stilom profesionalnog porodičnog života srednje klase u Americi” (2012: 112).

*Za mene su Čarli i Ljolja bili redak primer iseljenika koji su se još uvek osećali podjednako nepri-  
nuđeno, i kao Jugosloveni i kao Amerikanci – nisu jecali od nostalgije, a nisu ni smatrali da će im*

*Amerika rešiti sve probleme (posebno ne one psihološke sizifovske težine s kojima su tipično obremenjeni naši iseljenici). (2012: 111)*

Odlazak u „Frisko”, kako ga Đuzel skraćeno i od mилоšte naziva, konačno se zbiva trećeg dana, pri čemu obuhvata posetu i susret sa Robertom Dankanom, poklonikom kalbalizma, Simićevim prijateljem i pesnikom uvrštenim u (planiranu) antologiju savremene američke poezije, koju Đuzel prevodi na makedonski (a objavljuje 1978).

Zajednički boravak i sama epizoda iz San Franciska su posebno značajni jer se poklapaju sa najdinamičnijim, najuzbudljivijim i najzanimljivijim razdobljem novije američke istorije. Naime, Simić i Đuzel odlaze na Berkli, u „svetu eksteritorijalnost” (2012: 120) ovog takoreći mitskog kampusa.

Pesnici su neposredni svedoci događajima i sveukupnom raspoloženju koje tih dana vlada širom sveta i koje će kasnije ostaviti dubok trag, pre svega na muzičkoj sceni i tzv. kontrakulturi. Obojica su tada imali oko trideset pet godina, što znači da nisu bili mnogo stariji od pobunjenih studenata uokolo, ali su ipak izgradili pomalo ironičnu (ili gorko odbrambenu) distancu u odnosu na realne domete opšteprisutnog, neretko psihodelično stimulisanog, pobunjeničkog erosa i entuzijazma.

Posle lepog i obilnog ručka u kineskom restoranu, Simić i Đuzel šetaju glavnom ulicom koja više podseća na „orijentalnu pijacu” sa razapetim šatrama, tezgama i ćilimima.

*Svi ovi mladići i devojke, koji su došli ovde, sa ko zna kakvim lišavanjima ili iz besa, iz svih krajeva Amerike, sada su stajali, sedeli ili ležali na pločniku, u pokidanim ili zakrpljenim farmerkama, u govnama od svojih života, usranih od drugih ili od sebe samih, sa svojim domaćim nesrećama i snovima za osvajanje ili eksploziranje Amerike, intimnim impotencijama i posvuda razglašenim podvizima sa demonstracija... Provera izdržljivosti ovih mladih ljudi nije se sastojala u tome da ih puste u divlje planine kao u nekadašnjoj Sparti nego da ostanu prepušteni ulici. (2012: 118).*

„Ispit ulice” kao ključni test izdržljivosti i/ili nosivosti određenog karaktera jeste nešto što se afirmisalo upravo u tim presudnim danima i godinama propitivanja budućih pravaca života i uređenja te velike države, navodnog oličenja sna.

Veoma brzo, međutim, Đuzel iskusnim okom balkanskog vuka samotnjaka uviđa kratak domet deklarativno grandioznih ideja preokreta. „Iznenadjeni sopstvenom efikasnošću, studenti nisu bili spremni niti voljni da preuzmu vlast. [...] Studenti nisu imali nikakvu političku organizaciju s određenim revolucionarnim ciljevima” (2012: 123).

Na kraju ovog, pre svega politički nadahnutog paragrafa, Đuzel komentariše da je Amerika, ako ništa drugo, makar imala „ono što se ovde zove *civil disobedience*. Morate da ozakonite građansku neposlušnost manjina, po rasi ili ubeđenju, rekao sam odjednom Čarliju. Ko zna zašto sam se toliko uzbudio. 'Biće', nasmejao se Čarli, a ja sam kanda čuo: 'Na kukovo leto'” (2012: 123).

I Đuzel i Simić, nalazeći se upravo na istom vrućem terenu gde je izvorno ponikao utopijski san i mladalačka pobuna, uspevaju da sasvim trezveno posmatraju i racional-

no odmere realne potencijale za priželjkivanu promenu. Možda su upravo zbog te mračne privilegije neposrednih svedoka oni i bili u stanju da prilično brzo sagledaju i prepoznaju sve zamke i rupe u ovom nesumnjivo plemenitom, ali odveć utopijskom planu.

Priznajem da sam, kao osoba koja je i sama odrasla u ubeđenju da je kontrakultura bila (i, nažalost, do danas ostala) poslednja plemenita i divljenja dostojna revolucija našeg (globalnog) društva i (savremene) kulture, upravo ove stranice Đuzelove knjige iščitavala s najvećom pažnjom i interesovanjem, s obzirom na to da su nudile nepristrasnu i nimalo knjišku percepciju i tumačenje ovog perioda, za kojim mnogi od nas još otvoreno čeznu (ili, uzaludno tuguju).

Od najranijeg detinjstva, svedoci rata, ali i materijalne oskudice svake vrste, rođeni na stotinak kilometara udaljenosti jedan od drugoga (Simić u Beogradu, a Đuzel u Čačku, 145 km južnije), pored svega još i ispisnici (s razlikom od nekoliko meseci), uz sve što su lično doživeli i proživeli, i dalje ostajući prkosno ironični (katkad i sarkastični) komentatori svakidašnjice i istorije u stihovima, u najranjivijem razdoblju lišeni oca i očinske zakrile, Simić i Đuzel su se samostalno oblikovali još od rane mladosti. Stoga i ne treba da nas preterano začuđuje njihov stoički stav, kao i svojstven im *image* urbanog „hajlendera“, čoveka koji traje i o(p)staje u svakakvim okolnostima i životnim periodima. Lepo su obojica starili, umeli da pritom zadrže i sačuvaju lucidni šarm, kreativnu okretnost, doslednost sebi i nepodatljivost prema (dnevno-političkoj i komercijalnoj) estradi i jeftinoj pozi.

Simić i Đuzel su autentični pesnici i ljudi, koji su sticajem dramatičnih i ratom obeleženih životnih i istorijskih okolnosti raskrstili sa svojom Itakom, tačnije, sa svojim (bolnim) Itakama, pretvarajući tu mladalačku, a onda i doživotnu dramu izgnanstva iz samorazumljive pripadnosti i ideje domovine u naizgled superiorni, mangupski, urbani, autoironijski odmak, u kome strastveno izgaraju hedonizam postojanja, magija svakodnevnog života, meraklijski gurmanluk i respekt prema dobroj hrani, nomadski duh kao vodilja u životnoj i poetičkoj avanturi postojanja, punokrvni eros, uz ciničan podsmeħ prema smrti i nestajanju.

U (realnoj) nemogućnosti i neostvarljivosti stabilnog tla i pripadništva, na seizmički hiperaktivnom području kakav je Balkan, Đuzel kao pesnik pronalazi ajnštajnovski izlaz: mogućnost da svoju Itaku uvek ima i nosi sa sobom. *Gde sam Ja, tamo je Itaka!* Itaka je za Đuzela postala podvižna, nomadska, dinamička tačka – *neka mi Itaka bude tamo gde ću ići*. Sasvim je sličan tome Simićev etos, budući da on svoju Itaku locira upravo u svakodnevici onoga što ga okružuje u neposrednom *hic et nunc* boravištu.

Simić i Đuzel su se bavili i prevođenjem, takođe, nalazeći da je prevod njihova plemenita misija i svojevrsni dug prema čovečanstvu, vrsta ili oblik lojalnosti prema njihovoj braći i sestrama po peru.

Đuzel je poznat kao prvi prevodilac pesama Ezre Paunda, Vilijama B. Jejtisa, Luisa Kerola i Tomasa Eliota, kao i Šekspirovih drama na makedonski jezik. Pored toga, sastavio je i preveo, u saradnji sa Lujom Simpsonom i Seržom Fošroom, antologiju *Savreme-*

na američka poezija na makedonskom, gde su bili zastupljeni buntovni pesnici „bit generacije”. Prvo izdanje ove knjige je objavljeno 1978. godine kod izdavača „Misla”, a drugo i dopunjeno izdanje izlazi 1999.

Đuzel i Simić su, takođe, prevodili jedan drugoga, u plemenitom nastojanju da s ostalim čitaocima podele ushit i radost uzajamnog stvaralačkog otkrovenja. Simić je u kratkom, ali upečatljivom predgovoru američkom izdanju Đuzelove knjige *The Wolf at the Door* (California: Xenos Books), uputio veliki kompliment makedonskom autoru:

*Evo teškoće koja bi mogla da izađe iz neke Borhesove priče. Jedan pesnik svetske klase piše na malom jeziku, u maloj državi, u nekom udaljenom delu sveta. Njegove su pesme veličanstvene, ali ih niko ne čita. Pa kako bi i mogao? Nema mnogo prevodilaca sa makedonskog jezika, a izdavači koji redovno gube novce s prevodima romana i pesama sa većih jezika, prezaju da nešto urade povodom toga, čak i kada priznaju da se radi o odličnom delu. Imajući sve rečeno u vidu, objavljivanje ovog dobrog prevoda B. Đuzela, najvećeg živog makedonskog pesnika, zadivljujući je izuzetak od opšteg pravila. Kako je proveo život u mestu u kom nikada nije manjkalo istorije, njegove rane pesme iskazuju strašne tragedije kroz mitove i legende. Vuk se primicao vratima sve bliže. Đuzel mu se sad obraća otvoreno i elokventno u jednoj nesigurnoj i opasnoj situaciji. Kao što sam kaže u jednoj pesmi: Hamlet bi mogao da bude uzorak za istinskog Makedonca. Živopisnost Đuzelovog glasa, elegancija njegovih stihova i plemenitost pesničkog izraza uopšte nisu umanjeni.*

Jezgrovit uvod ovoj knjizi Simić završava lepom poentom o odnosu poezije i istorije, govoreći u prilog poeziji i njenom prvenstvu nad suvoparnim istorijskim jezikom: „Umesto brišućeg zahvata istoričara, pesnik nam predaje muku onih koji su zahvaćeni točkovima istorije. Samo u lirskom pesništvu lepom kao što je Đuzelovo, može se pronaći verodostojni istorijski zapis onoga kako je bilo živeti s jednim velikim zlom.”

Velikodušno iskazivanje poštovanja i podrške „bratu po peru” ukazuje na svekoliku ljudsku i autorsku veličinu onoga koji sve to nesebično izriče. Simić sasvim prikladno upozorava na metaforu vuka, odnosno trajno prisustvo i pretnju istorije pred vratima svakog čoveka na Balkanu – praktično, onaj isti vuk koji je i njega, zajedno sa majkom, zloslutno nagnao da 1953. godine potraži spas u inostranstvu.

Ne treba zaboraviti da je Đuzel autor prevoda prvog pesničkog izdanja Čarlsa Simića na makedonskom jeziku, tačnije izbora pesama nastalog po Simićevom sopstvenom odabiru, objavljenog pod neobičnim naslovom *Vremenska prognoza za Utopiju i okolinu*, davne 1984. godine u izdavačkoj kući „Misla”. Tridesetak godina kasnije, odnosno 2017, Đuzel je uključen i u pripremu velike pesničke monografije za Struške večeri poezije, sa šesnaest prevoda Simićevih pesama, iste godine kada je Simić proglašen za pesnika laureata SAD (što je ujedno i poslednje veliko međunarodno priznanje ovom vrsnom autoru). Đuzel je tom prilikom održao prigodnu svečanu besedu, pod naslovom „Stvarnost preobražena ili doživljena kao nadrealnost”, u Crkvi Svete Sofije na Ohridu, gde je upriličen autorski (književni) portret dobitnika Zlatnog venca. Pritom, Đuzel navodi da „koren Simićeve poezije treba tražiti u evropskom i ličnom istorijskom iskustvu, dok je raz-

uđena građa kasnije neposredno uzeta iz američke stvarnosti”. Istakavši na početku besede da je već prvim pesničkim objavama Simić izazvao nepodeljena priznanja kolega i kritičara, Đuzel podseća da se među njima našlo i ime velikog V. S. Mervina. Mervin, koji je 2005. i sam postao laureat Struških večeri, iskazao je iskrenu pohvalu tada mladom pesniku Simiću, a Đuzel je citirao njegovo lično priznanje o tome kako su ga Simićeve pesme „pogodile kao iluminacije koje su doputovale sa velike daljine”. Đuzel govori da je „Simić nastavio da privlači pažnju američke književne kritike svojim spontanim umećem da oživljava obične predmete, kao što je pribor za jelo, ili time što je svoje pisanje uporedio sa kuvanjem hrane”. Na samom kraju prigodne besede Đuzel upozorava na postojeće „komične maske” koje, zajedno sa „crnim humorom i ironičnom samosvešću”, obeležavaju Simićevu poeziju. Usprkos „mračno doživljenom postojanju, autor svoju poeziju saopštava neprinuđenim jezikom, ostajući prihvatljiv za sve”. Đuzel je naveo i zanimljiv podatak – Simić je, u toku izrade stručne monografije, specijalno za ovo svečano izdanje dodao pet sasvim novih pesama. Prva od njih, pod autoreferentnim naslovom „Ja sam Čarls”, opisuje pesnika kao nekoga ko se, kako i Đuzel parafrazira stihove, „ljudlja na vešalima neiskazivog u zadnjim grčevima, sa već izgrizenim i okrvavljenim jezikom”.

Uz gred, neosporan je utisak da sami naslovi Simićevih pesničkih knjiga, odišući inventivnom logikom slobode i nesputanosti, postaju indikativni za samo naizgled ležernu (auto)poetiku, impregniranu neobičnim poentama i misaonim dometima. Jednom razrešen apriori zadate gravitacije rodnog tla/porekla, Simić kao da je, zajedno s tim iskonskim gubitkom, ujedno stekao pravo i mogućnost za svoj „iskošen” pogled i neopterećen pristup svim kanonima, pravilima, kao i traumatskim ožiljcima „lokalnosti”. Stoga je on sebi (nekažnjeno) smeo i mogao dopustiti otvorenost i iskrenost jednog jeretika, koji se nalazi izvan ingerencija lokalne nepravde. Njegovo priznanje da ne voli „patriotsku poeziju”, a još manje „nacionalne pesnike” ili tribune, odiše aristokratskim šarmom usamljenika kome je sve izdaleka jasno i providno kao koketerija s javnošću, poslovično gladnom nacionalnog patosa i pomodnih floskula kolektivne ugroženosti.

U tom naglašeno kritičkom i samokritičkom etosu, koji ne veruje patosu samozvane apologije porekla (i pomalo ga prezire), Simić i Đuzel nalaze još jednu od svojih bitnih tačaka povezivanja. Bili su neskloni megalomanskom samoprecenjivanju i radije su prigrlili toplu utehu i radosnu širinu kosmopolitizma kao svoje iskonsko i autentično opredeljenje. Usudujem se reći da je zbog spektralnog i raskošnog obuhvata njihovih tema, toposa, kao i po retoričkom i diskurzivnom izričaju, koji oduvek neguju, pre svega Simića, ali i Đuzela, uputnije sagledavati i odmeravati u širim okvirima transnacionalne književnosti, koja im omogućava primereniji kontekst, a onda i adekvatno zasluženu i zao-kruženu vrednosnu rehabilitaciju prema parametrima koji se kreću s one strane uskih nacionalnih kanona i perceptivnog automatizma bilo koje vrste.

Mogli bismo u okviru ovoga zapažanja i teksta, podvući još jednu analogiju koju smo tek nedavno uočili između ove dvojice autora, u pogledu tretmana stvarnosti i sva-

kodnevice kao pesničkog nadahnuća. Naime, u tada prelomnoj 1980. godini, Đuzel izdaje pesničku zbirku programskog naslova *Stvarnost je sve*, dok, s druge strane, kritika ističe da se Simić kao pesnik stalno nalazi u „potrazi za čudima svakodnevnog sveta, poput Odiseja svakodnevice” (Gojko Božović). Čak i naslov gorepomenute Đuzelove besede, „Stvarnost preobražena ili doživljena kao nadrealnost” upućuje na postojanje dubljih poetičkih rezonanci koje odjekuju u bogatom, mada na prvi pogled neobično pitkom izričaju Simićevih pesama.

Na koncu, nemoguće je izostaviti ime pisca Vladimira Pištala, cenjenog autora i dragog prijatelja obojice pesnika. U knjizi „američkih” eseja, naslovljenoj *Značenje džokera*, boraveći i sam dugi niz godina kao univerzitetski profesor u Americi, u eseju posvećenom Simiću Pištalo kaže sledeće:

*Srpski kunić u laboratoriji istorije, Čarls Simić, pretvorio se u urbanog američkog pesnika. Za njega, jednostavnost je metafizika. Sposoban je da se začudi vrani na krovu crkve ili starim cipelama. Uopšte, kao mnogi dobri pesnici, pokazuje entuzijazam za većinu stvari koje sunce osvetli. [...] Dosledno je skeptičan prema filozofskim sistemima koji su ga oduvek zanimali. Umesto sistema, veruje u detalj. Simić piše: „Moja želja je da stvorim neku vrstu non-žanra, od fikcije, autobiografije, eseja, poezije i, naravno, šale. Čarls Simić urednost povezuje sa diktaturom. Misli da profesori nose naočare za sunce noću. Kod njih nema izlaska iz pravila. Naš pesnik sumnja da je možda baš kršenje pravila – definicija poezije.*

## Zaključak

*Poezija je siročje tišine.*

*Reči nikada nisu jednake iskustvu koje stoji iza njih.*

Čarls Simić

Privodeći kraju (ispovedni) esej o velikom čoveku i pesniku Čarliju Simiću, koji je tako uverljivo i iskreno pisao o platonskom karakteru poezije i konačne nemoći jezika da se (be) izjednači sa „sirovim” izazovima života i iskustva, želela bih da ukažem na još jednu lepu podudarnost koja se dogodila krajem pomenutog leta 2017. godine.

Neposredno po završetku Struških večeri, zakazano je književno veče u čast Čarlsa Simića u prostorijama Doma omladine u Beogradu. Sudeći prema broju posetilaca i tamošnjoj atmosferi, prema ličnom svedočanstvu pisca i izdavača Gojka Božovića, „ovaj je događaj više nalikovao rok koncertu”. Nema većeg komplimenta za jednog pesnika, pogotovo ako je on nonšalantan poput Čarlsa Simića, od laskavog saznanja da je on za svog života postao *trubadur*, da ga svim srcem slave različite generacije čitalaca, uprkos činjenici da je on već pola veka fizički neprisutan u matičnoj kulturnoj sredini, u kojoj je rastao do petnaeste godine života. Opet, čini se da ne postoje veća potvrda i dokaz o vanvremenskoj, mladalačkoj energiji i nesputanoj dinamici lirskog svetogleda i putovanja Simićevog versa od ove sveopšte, transgeneracijske recepcije i vrednosne percepcije.

#### IZVORI:

- Božović, G. (2023). Čarls Simić: Potraga za čudima svakodnevnog sveta (<https://nova.rs/kultura/carls-simic-potruga-za-cudima-svakodnevnog-sveta-pise-gojko-bozovic/>; pristupljeno 10. januara 2023).
- Ѓuzel, B. (2012). *Kuća cel svet*. Skopje: Nezavisni pisateli na Makedonija.
- Ѓuzel, B. (2017). Stvarnosta preobrazena ili doživeana kako nadrealnost: beseda za lauretot Č. Simić. *Arhiva na Struškite večeri na poezijata*.
- Pištaló, V. (2023). Naočare za noćno sunce: Sećanje na Čarlsa Simića (<https://www.politika.rs/sr/clanak/146625/Naočare-za-nocno-sunce>; pristupljeno 10. januara 2023).
- Simić, Č. (2017). Voved kon knjigata. *Volkot na vrata: izbor od poezijata na B. Ѓuzel*. (P. H. Liota, prev. na engleski). *Manuskript*, br. 1–2, Skopje: Oddelenie za umetnost, MANU, 357–358.